Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1985/86:17

om meritvärdering i statlig tjänst m. m. (prop. 1985/86:116)

AU 1985/86:17

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet proposition 1985/86:116 om meritvärdering i statlig tjänst jämte en motion som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändring i lagen om offentlig anställning (LOA) med innebörd att skickligheten för arbetsuppgiften blir huvudkriterium vid tillsättning av statliga tjänster. Lagförslaget har lagts fram på begäran av riksdagen. Vpk yrkar i en reservation att riksdagen skall avslå regeringens förslag till lagändring.

Propositionen

I proposition 1985/86:116 (civildepartementet) föreslår regeringen efter föredragning av statsrådet Holmberg att riksdagen skall anta det av lagrådet granskade förslaget till lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning.

Lagförslaget fogas som bilaga till betänkandet.

Motion

1985/86:387 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1985/86:116.

Utskottet

Regeringen beslutade våren 1985 om nya principer för meritvärderingen vid tillsättning av statligt reglerade tjänster. De nya principerna som innebär att ökad vikt läggs vid skickligheten infördes i anställningsförordningen (1965:601, omtryckt 1984:127, ändrad 1985:334). Riksdagen bereddes därefter tillfälle att ta del av reglerna och motiven för dem i proposition 1984/85:219.

Arbetsmarknadsutskottet anförde (AU 1985/86:6) vid behandlingen av regeringens förslag jämte ett antal motioner med anledning därav att praxis redan utvecklats i den riktning som regeringen avsåg med sin anmälan i propositionen samt att regeringens förslag att skicklighet generellt skall vara huvudkriterium innebär ytterligare ett steg på den redan inslagna vägen.

1 *Riksdagen 1985/86. 18 saml. Nr 17*

Utskottet hade alltså inga invändningar mot att skickligheten bör ha den avgörande betydelsen vid tillsättning av statliga tjänster. Däremot ansåg utskottet – liksom konstitutionsutskottet som yttrade sig över propositionen och motionerna i denna del – att detta borde komma till uttryck i lagen om offentlig anställning (LOA). Utskottet strök under att det av sammanhanget också borde framgå att prioriteringen av kriteriet skicklighet inte innebär något avkall på kravet på objektivitet vid tjänstetillsättningar. Utskottet föreslog att regeringen skulle återkomma med förslag till ändringar i LOA enligt de riktlinjer som angavs. Detta blev också riksdagens beslut.

Regeringen återkommer nu i proposition 1985/86:116 med det begärda lagförslaget vilket granskats av lagrådet som lämnat det utan erinran. Förslaget innebär att en regel tas in i 4 kap. 3 § LOA med innebörd att skickligheten skall sättas främst bland de grunder som skall beaktas vid tillsättning av statliga och andra tjänster om det inte finns särskilda skäl för något annat. I propositionen redovisas nu också de förordningsmotiv som regeringen tidigare utfärdat i denna fråga. Det sägs uttryckligen att denna motivtext därmed i sak bör betraktas som förarbeten till lagen.

Den nya föreskriften skall gälla från den 1 juli i år. I fråga om lärartjänster blir den dock tillämplig vid den senare tidpunkt som regeringen bestämmer.

Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motion 1985/86:387 att riksdagen skall avslå regeringens förslag. Motionärerna menar att skickligheten i alltför stor utsträckning kommer att prioriteras framför andra sakliga grunder vid tillsättning av statliga tjänster. Det sägs vara en uppenbar fara att jämlikhets-, omplacerings- och förtjänstintresset kommer att trängas tillbaka.

Utskottet konstaterar att det vid höstens riksdagsbehandling var bred uppslutning i själva sakfrågan, nämligen att skickligheten skall vara huvudkriteriet vid tillsättning av statliga tjänster. Vpk framförde inga avvikande meningar vid detta tillfälle. Några nya omständigheter har inte tillkommit – varken genom vad som anförs i motionen eller på annat sätt – som nu skulle motivera en annan ståndpunkt.

Utskottet finner att regeringens förslag till ändringar i LOA och vad som anförs i propositionen i anslutning därtill ligger väl i linje med vad riksdagen beslutade i höstas. Utskottet tillstyrker därför propositionen och avstyrker därmed motion 1985/86:387.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1985/86:387 antar det genom proposition 1985/86:116 framlagda förslaget till ändrad lydelse av 4 kap. 3 § lagen (1976:600) om offentlig anställning.

Stockholm den 24 april 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Gustav Persson (s), Bo Nilsson (s), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Mona Sahlin (s), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp), Monica Öhman (s), Ingrid Hemmingsson (m), Erik Holmkvist (m), Ture Ångqvist (s) och Görel Thurdin (c).

Reservation

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "motion 1985/86:387" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk:s partimotion 387 innebär de regler och den praxis som för närvarande gäller en tillräcklig prioritering av skickligheten, och den behöver inte förstärkas genom en lagregel i LOA. En ytterligare prioritering av skickligheten vid meritvärderingen innebär en uppenbar fara att jämlikhets-, omplacerings- och förtjänstintresset trängs tillbaka. Som vpk framhållit i olika sammanhang är det av största vikt att den offentliga sektorn används som en spjutspets för att utveckla demokrati på arbetsplatserna, främja jämställdhet och rättvis lönepolitik. Denna förnyelse bör utnyttjas så att den offentliga sektorn blir ledande på dessa olika områden. Om en "förnyelse" av den offentliga sektorn däremot innebär att den skall försöka likna den privata sektorn så mycket som möjligt hotar förnyelsen att utebli samtidigt som orättvisor från den privata sidan överförs till den statliga och kommunala personalpolitiken.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet vpk:s förslag i motion 387 att riksdagen skall avslå proposition 1985/86:116.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:387 avslår regeringens proposition 1985/86:116 om meritvärdering i statlig tjänst m. m.

Propositionens lagförslag

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976: 600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1976: 600) om offentlig anställning[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
3 §	
Om saklig grund för tillsättning av statlig tjänst gäller vad som är föreskrivet i regeringsformen eller annan författning.	
Även vid tillsättning av icke statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. *Närmare föreskrifter om detta meddelas i författning.*	Även vid tillsättning av icke statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.
	Bland de grunder som sålunda skall beaktas vid tillsättning av statliga och andra tjänster skall skickligheten sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat.
	Närmare föreskrifter om vad som sägs i andra och tredje styckena meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

I fråga om lärartjänster inom skolväsendet tillämpas de nya föreskrifterna dock först från och med den dag som regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1982: 100.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976: 600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1976: 600) om offentlig anställning[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
3 §	
Om saklig grund för tillsättning av statlig tjänst gäller vad som är föreskrivet i regeringsformen eller annan författning.	
Även vid tillsättning av icke statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. *Närmare föreskrifter om detta meddelas i författning.*	Även vid tillsättning av icke statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.
	Bland de grunder som sålunda skall beaktas vid tillsättning av statliga och andra tjänster skall skickligheten sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat.
	Närmare föreskrifter om vad som sägs i andra och tredje styckena meddelas av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

I fråga om lärartjänster inom skolväsendet tillämpas de nya föreskrifterna dock först från och med den dag som regeringen bestämmer.

[1] Lagen omtryckt 1982: 100.